

מבקשי מקלט מסודאן ואריתריאה בישראל

כיום שוהים בישראל כ-45 אלף מבקשי מקלט, ביניהם 32,595 מאריתריאה ו-8,531 מסודאן, המהווים ביחד 92% ממבקשי המקלט בישראל¹. ישראל נוקטת כלפיהם במדיניות אי-הרחקה, ומעניקה להם "הגנה קבוצתית זמנית". הם שוהים בישראל באופן חוקי ונדרשים לחדש את אשרות השהייה במשרד הפנים מידי חודש עד חודשיים.

המצב באריתריאה

אריתריאה היא מדינה קטנה במזרח אפריקה שאוכלוסייתה מונה כ-6 מיליון תושבים, בעלת משטר חד-מפלגתי, הנחשב לאחת הדיקטטורות הדכאניות והמסוגרות בעולם. בדו"ח ועדת החקירה של האו"ם מיוני 2015, דווח כי ממשלת אריתריאה מבצעת הפרת זכויות אדם בצורה שיטתית ונרחבת, שמגיעה לכדי פשעים נגד האנושות. כלל האוכלוסייה מתגייסת לשירות צבאי ללא מועד שחרור ונאלצת לבצע עבודות כפייה בתנאי עבודות בשירות המפקדים. בתגובה לניסיונות התנגדות לממשל ולשירות הצבאי, אזרחים נכלאים ללא משפט ועוברים עינויים קשים. אריתריאה מונעת מתושביה חירויות פוליטיות, מונעת חופש ביטוי ותנועה, וכל מערכות התקשורת נשלטות על ידי שליט המדינה איזיאס אפואוקי. עיתונאים ואף שרים ואנשי ציבור ודת שביקרו את מדיניות המשטר נעצרו וגורלים אינו ידוע. באריתריאה חל איסור על פי חוק לקיים פולחן דתי שאינו במסגרת ארבע הדתות הרשמיות. מאמיני דתות אחרות חשופים למעצר ועינויים.

על אף ממדי אוכלוסייתה הזעירים, תנאי החיים הקשים באריתריאה הופכים אותה לאחת מיצואניות הפליטים הגדולות בעולם.

אזרחי אריתריאה הם קבוצת מבקשי המקלט השנייה בגודלה (לאחר אזרחי סוריה) מקרב הנמלטים לאירופה בשנת 2014. על פי נציבות הפליטים של האו"ם, בורחים מאריתריאה כמה אלפי אנשים מדי חודש.

רק בשנת 2013 אפשרה מדינת ישראל לאריתריאים להגיש בקשות מקלט. מאז ועד היום 2,408 אריתריאים הגישו בקשות מקלט, מתוכם רק 4 הוכרו כפליטים. בעוד שבשארל שיעור ההכרה באריתריאים עומד על 0.4%, על פי נתוני האו"ם, ברחבי העולם מידי שנה כ-80% עד 90% ממבקשי המקלט האריתריאים הוכרו כפליטים, על פי האמנה לזכויות פליטים או על-פי הגנות משלימות.

המצב בסודאן

סודאן היא מדינה גדולה בשטחה הנמצאת במרכז אפריקה, שאוכלוסייתה מונה כ-39 מיליון תושבים, הסובלת משסעים אתניים ודתיים עמוקים עוד מיסודה, ונשלטת על ידי משטר צבאי דיקטטורי של הקבוצה האתנית הערבית מוסלמית. בחבל דארפור הנמצא במערב סודאן, מתרחש סכסוך טריטוריאלי על רקע אתני, במסגרתו מבצעות מיליציות ערביות פשיטות על כפרים ומעשי טבח ואונס המוניים. **משנת 2003 ועד היום רצח העם בדארפור גבה את חייהם של קרוב לחצי מיליון בני-אדם, ויותר מ-2.7 מיליון נעקרו מבתיהם. מצב זה הוכרז על ידי האו"ם כאסון ההומניטארי הגדול בעולם.** בשנת 2009 הוצא צו מעצר בינלאומי נגד נשיא סודאן עומר אל-באשיר, בעקבות כתב האישום שהוגש נגדו בבית-הדין הפלילי הבינלאומי בהאג, בגין פשעי מלחמה ורצח העם בחבל דארפור.

בחבל הרי הנובה הגובל עם דרום סודאן, מתגוררת אוכלוסייה שבטית, חלקה מוסלמית וחלקה נוצרית, המתנגדת לחוקי השריעה שהוחלו על האזור בשנת 1984. **ארגוני מורדים ששאפו להפיל את המשטר סבלו ממדיניות השמדה המונית כאשר בעשור האחרון של המאה ה-20 נרצחו והורעבו למוות מאות אלפי בני נובה.** הטבח בהרי הנובה התחדש ב-2011, וכולל הפצצות אוויריות על ידי צבא סודאן, ומעשי טבח שהביאו לטיהור אתני, כאשר הנותרים נמצאים גם כיום בסכנת רעב כתוצאה מהעדר גישה לסיוע הומניטארי.

רוב מבקשי המקלט המגיעים לישראל מסודאן, בורחים מהזוועות המתרחשות בחבלי ארץ אלו.

בשנת 2008 העניקה ישראל ל-500 סודאנים מתבל דארפור תושבות ארעית כמחווה הומניטארית חד פעמית. בחינת בקשות מקלט של סודאנים החלה בשנת 2013, ומבין 3,165 בקשות המקלט שהוגשו, רק 45 נבדקו, ואף לא סודאני אחד הוכר כפליט. בעוד שבשארל שיעור ההכרה בסודנים עומד על 0%, באירופה כמעט 70% ממבקשי המקלט הסודאנים הוכרו כפליטים, על פי האמנה לזכויות פליטים או על-פי הגנות משלימות.

¹ על פי נתוני רשות האוכלוסין וההגירה, אוקטובר 2015